

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר דתיים עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון:	יצירות בנושא הזמן	—	(25×1)	—	25 נקודות
פרק שני:	יצירות בנושא השואה	—	(25×1)	—	25 נקודות
פרק שלישי:	משל	—	(25×1)	—	25 נקודות
פרק רביעי:	קריאה מונחית	—	(25×1)	—	25 נקודות
	סך הכול	—			100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.
(2) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — יצירות בנושא הזמן (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-2.

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

בינתים / צ' יאיר

בית 1	בימים אשר אתה חי אל תבקש פנאי – חטף וראה חיים בין ערבים באקראי בינתים.	בית 4	בין טרוד אף חלף לטרוד עומד על הסף בין דאגה עוברת לדאגה מתרגשת –
בית 2	כי אם תתכונן אל ה"שעה" ותצפה אל "היום" הם יבואו ביעף ויחלפו כבחלום.	בית 5	בבוש הרכב אותך יסיע – במסדרון הרופא עד תורך מגיע –
בית 3	והשעה הגדולה היא הנמצאת – והרגע ההנה הוא פסגת העת.	בית 6	אחרי צלצלך בשער עד השוער פותח – מדי עריכת התה ועודו רותח מהר וחייה וחיים ראה "בין ערבים", כי עקר החיים הוא "בינתים".

א. מדוע לדעתך המילים "השעה" ו"היום" (בית 2) והמילים "בין ערבים" ו"בינתים" (בית 6) נתונות במירכאות?

הסבר והדגם את דברך. (12 נקודות)

ב. הסבר את התרומה של מבנה השיר, הפסיחות וסימני הפיסוק בו להדגשת הרעיון המרכזי בשיר.

בסס את דברך על שלוש דוגמאות מן השיר. (13 נקודות)

2. האתמול / הרב ד' זריצקי

הרשימה "האתמול" מסתיימת במשפט: "אוי לאותו אדם שאתמולים דוממים שלו – קברוהו".

אפשר לראות במשפט זה קריאה לבני האדם לערוך חשבון נפש בנוגע לחייהם.

הסבר והדגם קביעה זו על פי משפט זה ועל פי הרשימה כולה.

פרק שני — יצירות בנושא השואה (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4.

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

המברִיחַ הקֶטֶן / הנריקה לאזו ברט

תרגום: ב' טנא

על פְּנֵי סִדְק־חֲמוֹת וְאוֹיֵב,
מִתָּרֵס וְחֶרְבוֹת וְגֵדֵר,
עֲקָשׁ, חֲצָפְנִי וְרַעֲב
אֲחֻמָּק כְּחֹתוּל חִישׁ־מֶהָר.
וְגַם בְּסוּפָה גַם בְּחֶם,
עִם שֹׁחַר וּבְלִיל־מִחְשָׁכִים,
חַיִּי אֶסְכֵּן וְעַד תֵּם,
גּוֹיִלֵד אֶתֵּן לַמִּכִּים.

על פְּנֵי סִדְק־חֲמוֹת וּשְׁבָרִים,
בַּיּוֹם וְעִם שֹׁחַר, בְּלִיל,
עֲקָשׁ, חֲצָפְנִי, מַעֲרִים
דּוֹמֵם כֹּה אֲחֻמָּק לִי כִצֵּל.
וְאִם תִּשְׁיַגְנִי אִי־אֵן.
יָדוֹ שֶׁל גּוֹרֵל בְּשִׁחְקִי -
זֶה פֶּחַ הַחַיִּים שְׁזָמֹן,
אַתָּה - אֲמָא - אֵל עוֹד תִּחַכֵּי!

לא עוֹד בְּצִלָּהּ אֲחֻסָּה,
קוֹלִי לֹא יָבוֹא מִמְּרֻחָק.
אֲבֵק הַחוּצוֹת יִכְסֶּה
גּוֹרֵל יְלָדוֹתֵי שְׁנִמְחָק.
וְרַק זֶה עוֹיֵת שְׁפָתוֹתֵי
תִקְפֹּא בְּדֹאגָה הָאֲחֻת:
מִי לָךְ, אֲמִי שְׁלִי
פֶת לֶחֶם יָבִיא לְמִחְרָת?

א. בחר מן השיר בשניים מן האמצעים האומנותיים, והסבר כיצד הם מסייעים לאפיין את הדמות של "המברִיחַ הקֶטֶן".

(15 נקודות)

ב. אף שבשיר זה לא מוזכרת המילה שואה, הוא עוסק בשואה. הסבר קביעה זו והדגם את דבריך. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

4. חיים שמי / הרב מ' פראגר

הסיפור של הילד חיים מעיד כי דווקא החוויות הקשות שחווה בשואה חיזקו את תחושת הערך העצמי שלו. הסבר קביעה זו, ובסס את הסברך על ארבע דוגמאות מן הסיפור.

פרק שלישי – משל (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-6.

5. השליחות / י' כהן

ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

א. השליחות לחלל יכולה להיכשל בגלל טעויות שעשו החוקרים.

תאר שלוש מן הטעויות שלהם, והסבר מה גרם לטעויות אלה. (15 נקודות)

ב. לפניך קטע מסיום המשל. קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריו.

"כאשר חוקר מתרשל נקרא לחזור לכדור הארץ, הוא נקרא להציג את ממצאי מחקריו בפני מפקדיו ובפני חבריו. ואוי לאותה בושה כאשר מתברר לעין־כול החידלון הגדול ואפס המעשה. לבושה זו מצטרף מפח נפש נורא כאשר הָלָה מנסה להציל את יוקרתו בהציגו את חליפת החלל המשוכללת שברשותו. דבר זה לא ניתן לו, היות שעם הגיעו נדרש מייד להשמידה בטענה כי לחליפת החלל אין כל ערך על פני כדור הארץ. הבושה היא איומה והחרטה נוראה, ובחלל מנסרות השאלות: 'האם לשם כך הושקעו בהכשרתך ובציודך הון עתק? האם לצורך מעשים כאלו נצרכת לעבור מרחק כה גדול כמו משמים לארץ?'"

הסבר את הנמשל של קטע זה בהקשר של המשל כולו. (10 נקודות)

6. החבית / א' קרילוב

תאר שלוש מן הדרכים שבהן ניסה בעל החבית לסלק את ריח היין שדבק בה, והסבר את הקשר בין הניסיונות האלה ובין הנאמר בנמשל: "את המשל הזה צריך לזכור כל אב וכל מדריך [...]".

פרק רביעי — קריאה מונחית (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 7-8.

7. על פי ספר הקריאה שלמדת, מה אפשר ללמוד על היכולת של בני האדם להתמודד עם קשיי החיים או על היכולת שלהם להשתנות בעקבות חוויות שחוו? הסבר והדגם את דבריך.

8. ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

א. בחר בדמות מספר הקריאה שלמדת, ותאר את תכונותיה, מניעיה, התנהגותה ויחסיה עם דמויות אחרות בסיפור. (15 נקודות)

ב. אילו רגשות עוררה בך הדמות שכתבת עליה בסעיף א? בסס את תשובתך על שלוש דוגמאות מספר הקריאה. (10 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך